Isztray Simon

Ami az emberiből marad

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXIV. évfolyam, 18. szám, 2020. április 30.

Ketten egy új könyvről – *Giorgio Agamben: Ami Auschwitzból marad. Fordította Darida Veronika. Kijárat Kiadó, Budapest, 2019, 155 oldal, 3000 Ft*

Ismeretes az Auschwitz megnevezés metonimikus volta, amennyiben egyetlen megsemmisítő táborról (valójában Auschwitz I-II-III. komplexum) nevezi el az egész soát. Auschwitz, mint a tábor, amelyből a legtöbb maradt meg, amelynek a legtöbb túlélője van, amely ezáltal tanúskodik. Ugyanakkor az *Ami Auschwitzból marad* cím a magyar olvasónak valami sajátosat is mond. Agamben legfontosabb olvasmánya, Primo Levi így emlékezik a magyar zsidók érkezésére: „A magyarok nem apránként szállingóztak a táborba, hanem tömegesen érkeztek. Két hónap leforgása alatt, 1944 májusában és júniusában elözönlötték a lágert… betöltötték azt az űrt, amelynek megteremtéséről a szorgalmasan tisztogató németek nem mulasztottak el gondoskodni.” Volt olyan időszak, amikor Auschwitzban *többségbe* kerültek a *magyarok* – ugyanakkor a nők, a gyermekek és az idősek nagy része azonnal elpusztult Birkenau gázkamráiban – amikor, ahogy Levi tanúsítja, „a jiddis után a magyart beszélték a legtöbben a táborban”. Ha így van, akkor a cím magyarul nem pusztán metonimikusan szólítja meg az olvasót.